

GD-patholoog Willem Wouda:

Vel over been

“Kalveren die sterven aan ondervoeding. Je zou toch denken dat het in de Nederlandse melkveehouderij, waarbij we rantsoenen tot in grammen doorrekenen, niet meer voorkomt. Toch wel dus. In de winters van 2008-2009 en 2009-2010 stierven er jonge kalveren aan cachexie, oftewel uitmergeling. De oorzaak: ze hadden te weinig energie gekregen, terwijl de koude periode juist extra energie van de kalveren vroeg om warm te blijven.

De eerste keer dat we bij de GD hier tegenaan liepen was in de strenge winter van 2008-2009 toen een aantal signalen bij elkaar kwamen. Uit de data-analyse van het vierde kwartaal van 2008 en het eerste kwartaal van 2009 bleek dat de sterfte bij jonge kalveren hoger was dan gemiddeld. Ook al gaat dat over tienden van procenten, het anoniem combineren van de data van Rendac en I&R geeft wel aan hoeveel sterfte er is ten opzichte van de kalveren die geboren werden. Een duidelijk signaal dat afweek van de jaarlijkse trend. In dezelfde periode kwamen er bij onze afdeling pathologie (de sectiezaal dus) gestorven kalveren binnen die vel over been waren. De telefoontjes van dierenartsen die bij GD-Veekijker binnenkwamen, gingen in deze periode niet over sterfte bij jonge kalveren of bijzondere ziekteproblemen bij deze leeftijdsgroep.

‘Kalveren hebben meer melk nodig in koude periode’

Elke week steken we als herkauwerspecialisten de koppen bij elkaar en praten over wat we zien, horen en ervaren. Toen werd de relatie tussen de kou en cachexie gelegd. De bevindingen communiceren we naar de praktijk. Via onze (email)nieuwsbrieven, website en magazines waar schuwden we voor ondervoeding door koud weer. Ook in het begin van 2010 hebben we hiervoor gewaarschuwd. De winter was toen bijzonder streng zodat het gevaar weer op de loer lag dat kalveren zouden sterven door een tekort aan energie.

Desalniettemin constateerden we bij de GD Monitoring in het eerste kwartaal van 2010 weer een stijging van de sterfte bij de jonge kalveren. In de sectiezaal werden meer van deze kalveren aangeboden waarbij cachexie de hoofd-diagnose was.

Dus, mocht het de komende maanden koud worden, probeer daar dan bij de voeding van de kalveren rekening mee te

houden. Melkveehouders weten dat melkkoeien meer energie nodig hebben als de temperatuur lager is dan 4 graden Celsius. Voor kalveren geldt hetzelfde: geef ze meer melk zodat ze niet alleen groeien, maar vooral ook warm kunnen blijven. Geef óf vaker melk óf maak de concentratie van de kunstmelk hoger.

Laat u niet misleiden door een glanzend haarkleed of ogenschijnlijk een goede conditie. Kalveren die het koud hebben, zetten hun haren overeind en dan is de ondervoeding moeilijk te zien. Hierbij is het ‘oog van de meester’ van doorslaggevend belang. Dus als er koud weer voorspeld wordt, zet dan niet alleen zelf een dikke muts op maar maak ook de vertaalslag naar de voeding van de kalveren. En trouwens: bij heet weer geldt hetzelfde, maar dan zijn de extra energie en water juist nodig om af te koelen.”

Met haar monitoringsactiviteiten waakt GD over de diergezondheid in Nederland. Onder andere via GD-Veekijker, waar vragen van dierenartsen over bijzondere gevallen binnenkomen. Naast de helpdeskfunctie is GD-Veekijker hét centrale verzamelpunt voor alles rondom diergezondheid, in het belang van veehouder en sector. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert.